

Reakcje społeczne na tzw. taśmy Kaczyńskiego

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

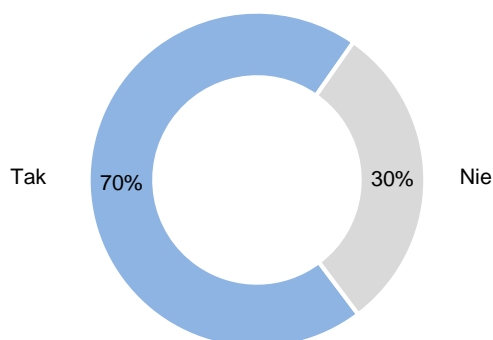


Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

O tzw. taśmach Kaczyńskiego słyszało 70% ogółu badanych¹. O znajomości nagrań najrzadziej mówią ludzie młodzi: do 24. roku życia (47%), uczniowie i studenci (46%), osoby najslabiej wykształcone i sytuowane (50% badanych z wykształceniem podstawowym i 61% osób o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 700 zł), a także mieszkańcy wsi (60%). Grupy te należą do najmniej zainteresowanych polityką. Generalnie najmniejszą wiedzę na ten temat mają osoby niezainteresowane polityką w ogóle (o taśmach słyszało 37% z nich) lub określające swoje zainteresowanie nią jako nikłe lub niewielkie i przyznające, że ich uwadze umykają niekiedy nawet ważne wydarzenia (54%), a także niepotrafiące określić swoich poglądów politycznych (46%) i nieokreślające udziału w wyborach parlamentarnych (47%).

CBOS

RYS. 1. Czy słyszał(a) Pan(i) o tzw. taśmach Kaczyńskiego?



W potencjalnych elektoratach o tzw. taśmach Kaczyńskiego słyszało 91% sympatyków PSL, 90% wyborców Wiosny, 86% zwolenników PO i 72% chcących głosować na PiS.

Biorąc pod uwagę główne źródło informacji telewizyjnych, można powiedzieć, że o taśmach częściej słyszeli widzowie kanałów informacyjnych: TVN 24 (86%) i – rzadziej – TVP Info (77%), niż widzowie ogólnotematycznych stacji telewizyjnych.

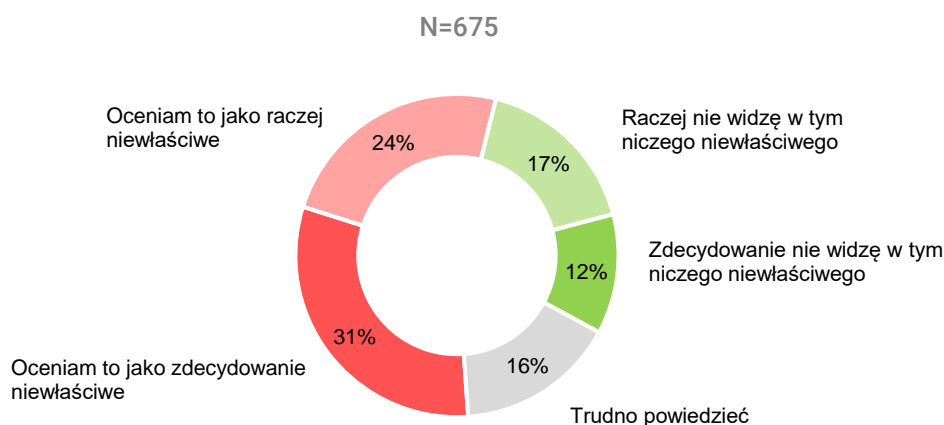
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (345) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 7–14 lutego 2019 roku na liczącej 968 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

OCENA UDZIAŁU JAROSŁAWA KACZYŃSKIEGO W ROZMOWACH O INWESTYCJI SPÓŁKI SREBRNA

Ponad połowa osób, które słyszały o nagraniach (ogółem 55%), prowadzenie przez Jarosława Kaczyńskiego rozmów z austriackim biznesmenem na temat budowy dwóch wieżowców w Warszawie ocenia jako niewłaściwe. Prawie o połowę mniej osób (29%) nie dostrzega w tym niczego niewłaściwego.

CBOS

RYS. 2. Czy prowadzenie przez Jarosława Kaczyńskiego rozmów z austriackim biznesmenem na temat budowy dwóch wieżowców w Warszawie przy ul. Srebrnej ocenia Pan(i) jako niewłaściwe, czy też nie widzi Pan(i) w tym niczego niewłaściwego?



Opinie w tej kwestii różnicuje przede wszystkim orientacja polityczna. Prowadzenie przez Jarosława Kaczyńskiego rozmów z austriackim biznesmenem na temat budowy dwóch wieżowców w stolicy przez spółkę Srebrna krytycznie ocenia 87% badanych deklarujących lewicowe poglądy polityczne i 66% lokujących swoje przekonania polityczne w centrum. Innego zdania jest większość osób identyfikujących się z prawicą: niczego niewłaściwego w tych rozmowach nie widzi 59% z nich.

W elektoratach jako niewłaściwe zachowanie prezesa PiS ocenia ogromna większość sympatyków PO oraz Wiosny, a także zdecydowana większość zwolenników PSL. Po przeciwnej stronie sytuują się wyborcy rządzącej partii. Na ogół skłonni są oni odpiarać zarzuty, że prowadząc rozmowy z austriackim biznesmenem, Jarosław Kaczyński postąpił niewłaściwie. Podzieleni w ocenach w tej kwestii są zwolennicy Kukiz'15.

TABELA 1

Potencjalne elektoraty	Czy prowadzenie przez Jarosława Kaczyńskiego rozmów z austriackim biznesmenem na temat budowy dwóch wieżowców w Warszawie przy ul. Srebrnej ocenia Pan(i) jako niewłaściwe, czy też nie widzi Pan(i) w tym niczego niewłaściwego?		
	Oceniam to jako niewłaściwe	Nie widzę w tym niczego niewłaściwego	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	96	2	2
Wiosna	90	3	7
PSL*	69	15	16
Kukiz'15*	41	44	15
PIS (wraz z SP i P)	21	67	12
Niezdecydowani, jak głosować	60	19	21

* Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

Stosunek do całej sprawy jest wyraźnie zróżnicowany w zależności od tego, która stacja telewizyjna stanowi główne źródło informacji dla respondenta. Jako niewłaściwe określa zachowanie Jarosława Kaczyńskiego większość zadeklarowanych widzów TVN 24, TVN i Polsatu. Przeciwnego zdania jest większość widzów wybierających na ogół programy TVP 1 lub TVP Info. Osoby deklarujące, że żadna z wymienionych stacji nie stanowi dla nich głównego źródła codziennych informacji, w większości uważają, że prowadząc rozmowy na temat budowy wieżowców przy ul. Srebrnej, Jarosław Kaczyński zachował się niewłaściwie.

TABELA 2

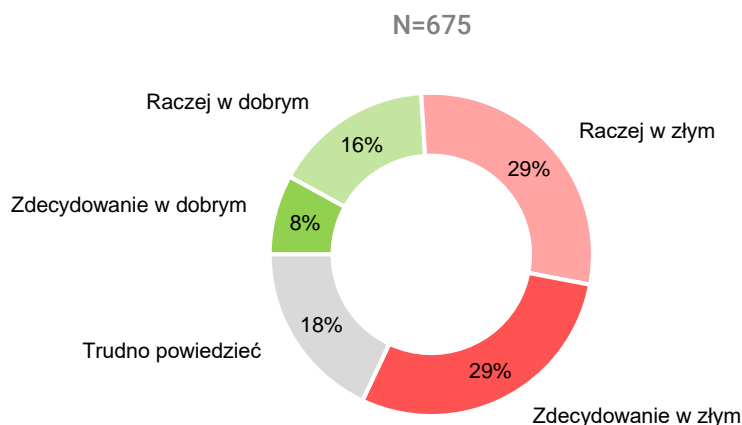
Która z wymienionych stacji telewizyjnych, który z programów, jest głównym źródłem Pana(i) codziennych informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie?*	Czy prowadzenie przez Jarosława Kaczyńskiego rozmów z austriackim biznesmenem na temat budowy dwóch wieżowców w Warszawie przy ul. Srebrnej ocenia Pan(i) jako niewłaściwe, czy też nie widzi Pan(i) w tym niczego niewłaściwego?		
	Oceniam to jako niewłaściwe	Nie widzę w tym niczego niewłaściwego	Trudno powiedzieć
	w procentach		
TVN 24	81	8	11
„Fakty”, inne programy TVN (poza TVN 24)	75	13	12
„Wydarzenia” i inne programy Polsatu	72	15	13
„Wiadomości”, „Teleexpress” i inne programy telewizyjnej Jedynki (TVP 1)	26	56	18
TVP Info	18	67	15
Żadna z nich, nie oglądam telewizji	60	22	18

* Pominięto osoby wskazujące na „Panoramę” i inne programy TVP 2 oraz na inne stacje telewizyjne lub niepotrafiące wskazać głównego źródła informacji ze względu na ich niewielką liczebność w próbie

Większość osób, które słyszały o nagraniach (58%), uważa, że stawiają one Jarosława Kaczyńskiego w złym świetle. Mniej niż co czwarty (24%) sądzi odwrotnie – że w dobrym.

CBOS

RYS. 3. Czy, w Pana(i) ocenie, nagrane rozmowy stawiają Jarosława Kaczyńskiego w dobrym czy też w złym świetle?



Także w przypadku odpowiedzi na to pytanie zasadnicze znaczenie mają orientacja polityczna i związane z nią preferencje dotyczące telewizyjnych programów informacyjnych. Większość badanych deklarujących lewicowe lub centrowe poglądy polityczne uważa, że nagrania stawiają Jarosława Kaczyńskiego w złym świetle (odpowiednio 86% i 74%). Ponad połowa identyfikujących się z prawicą (51%) nie zgadza się z tym.

Wyborcy PiS – jako jedyni – uważają, że wizerunek Jarosława Kaczyńskiego nie ucierpiał w wyniku ujawnienia nagrań. Zwolennicy pozostałych ugrupowań, a także niezdecydowani, na kogo głosować w wyborach, są na ogół przeciwnego zdania.

TABELA 3

Potencjalne elektoraty	Czy, w Pana(i) ocenie, nagrane rozmowy stawiają Jarosława Kaczyńskiego w dobrym czy też w złym świetle?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i P)	62	20	18
Kukiz'15*	16	45	39
PSL*	12	82	6
Wiosna	4	88	8
PO	1	95	4
Niezdecydowani, jak głosować	5	64	31

* Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

Przekonanie, że nagrane rozmowy stawiają Jarosława Kaczyńskiego w dobrym świetle, wyraża większość zadeklarowanych widzów TVP Info oraz blisko połowa polegających w głównej mierze na programach informacyjnych telewizyjnej Jedynki. Przeciwnego zdania jest większość osób wybierających na ogół TVN 24, TVN oraz Polsat. Opinie, że nagrania pokazują Jarosława Kaczyńskiego w złym świetle, wypowiada także większość osób deklarujących, że żadna z wymienionych stacji nie stanowi dla nich głównego źródła codziennych informacji.

TABELA 4

Która z wymienionych stacji telewizyjnych, który z programów jest głównym źródłem Pana(i) codziennych informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie?*	Czy, w Pana(i) ocenie, nagrane rozmowy stawiają Jarosława Kaczyńskiego w dobrym czy też w złym świetle?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
TVP Info	68	18	14
„Wiadomości”, „Teleexpress” i inne programy telewizyjnej Jedynki (TVP 1)	47	30	23
„Wydarzenia” i inne programy Polsatu	15	68	17
Fakty, inne programy TVN (poza TVN 24)	5	82	13
TVN 24	7	87	6
Żadna z nich, nie oglądam telewizji	9	62	29

* Pominęto osoby wskazujące na „Panoramę” i inne programy TVP 2 oraz na inne stacje telewizyjne lub niepotrafiące wskazać głównego źródła informacji ze względu na ich niewielką liczebność w próbie

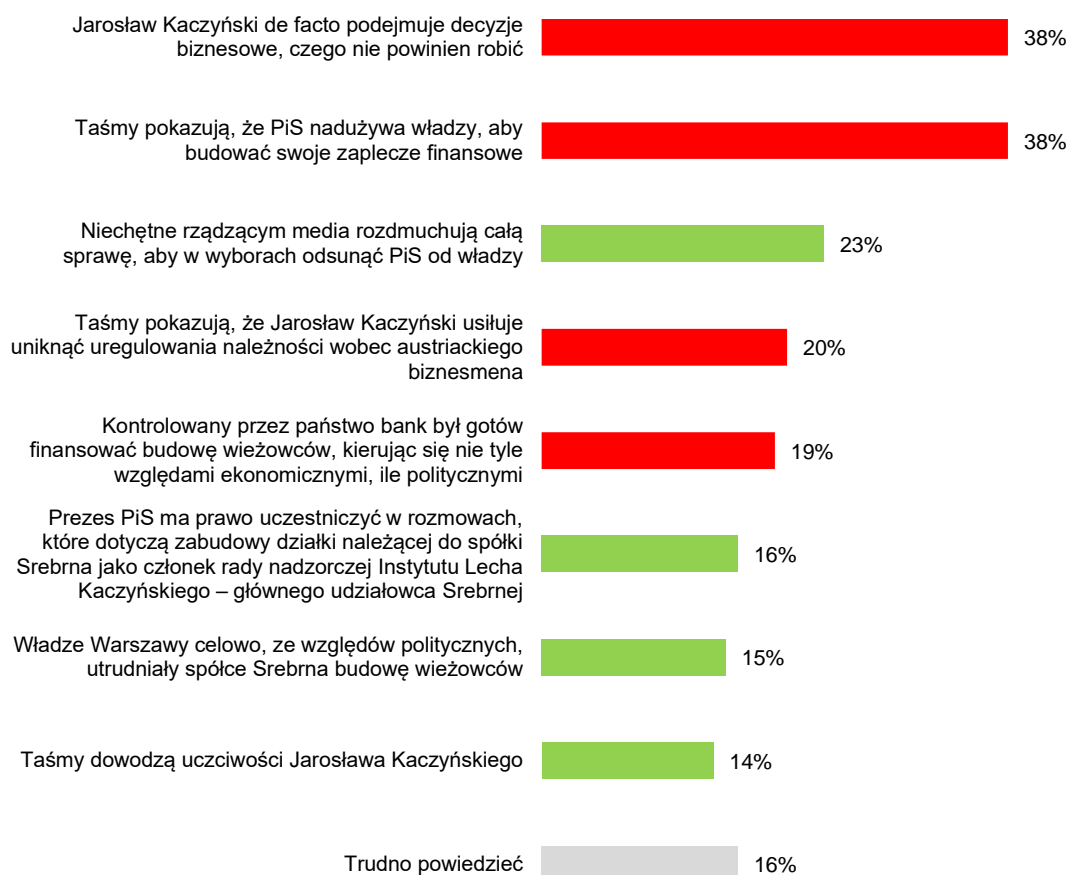
ARGUMENTY I NARRACJE, CZYLI DEFINICJA SYTUACJI

Aby sprawdzić, jak Polacy widzą sytuację w związku z publikacją taśm, prosiliśmy respondentów o wybranie spośród ośmiu stwierdzeń dwóch lub trzech najlepiej oddających ich opinię na ten temat. Społeczne postrzeganie całej sprawy najlepiej obrazują dwa najczęściej wybierane stwierdzenia: *Taśmy pokazują, że PiS nadużywa władzy, aby budować swoje zaplecze finansowe oraz Jarosław Kaczyński de facto podejmuje decyzje biznesowe, czego nie powinien robić* (każde z nich wskazało 38% badanych). Spośród narracji korzystnych dla PiS stosunkowo najbardziej nośne okazało się stwierdzenie: *Niechętnie rządzącym media rozdmuchują całą sprawę, aby w wyborach odsunąć PiS od władzy* (23%).

Generalnie badani częściej do opisu całej sprawy używali stwierdzeń krytycznych wobec PiS i prezesa Jarosława Kaczyńskiego (ogółem 58% z nich), niż wybierali opinie korzystne dla rządzących (ogółem 39%).

RYS. 4. Opinie na temat inwestycji przy ulicy Srebrnej i tzw. taśm Kaczyńskiego. Proszę wskazać dwa, trzy stwierdzenia, które najlepiej oddają Pana(i) opinię o całej sprawie

N=675



Kolor zielony oznacza stwierdzenia korzystne dla PiS i jego lidera; czerwony – stwierdzenia krytyczne wobec PiS i jego lidera

Obraz sytuacji bardzo wyraźnie różni się w zależności od orientacji politycznej badanych. Osoby identyfikujące się z lewicą wybierają niemal wyłącznie stwierdzenia krytyczne wobec rządzącej partii i jej lidera (ogółem 91% z nich wobec 13% wskazujących przynajmniej jedno stwierdzenie na korzyść rządzących), wśród nich najczęściej dwa: mówiące o tym, że PiS nadużywa władzy, aby zapewnić sobie zaplecze finansowe (70%), oraz o tym, że Jarosław Kaczyński *de facto* podejmuje decyzje biznesowe, czego nie powinien robić (67%). Ankietowani deklarujący prawicowe poglądy polityczne przywołują głównie opinie korzystne dla PiS (ogółem 71% z nich wobec 27% wskazujących przynajmniej jedno stwierdzenie krytyczne wobec PiS i jej lidera) – wśród nich najczęściej stwierdzenie o tym, że cała sprawa stanowi element walki politycznej mającej na celu odsunięcie PiS od władzy (44%).

Analiza odpowiedzi w poszczególnych elektoratach wskazuje, że zwolennicy z jednej strony PiS, z drugiej PO, Wiosna oraz PSL do opisu całej sprawy posługują się w ogromnej mierze przeciwstawnymi stwierdzeniami. Najbardziej niejednoznaczni w opiniach są sympatycy Kukiz'15, choć częściej wybierają stwierdzenia krytyczne wobec PiS i Jarosława Kaczyńskiego niż dla nich korzystne. W przeważającej mierze krytyczny wobec rządzącej partii i jej szefa ogląd całej sprawy mają wyborcy niezdecydowani, na jego głosować w wyborach do Sejmu.

TABELA 5

Proszę wskazać dwa, trzy stwierdzenia, które najlepiej oddają Pana(i) opinię o całej sprawie	Potencjalne elektoraty					
	PiS (wraz z SP i P)	PO	Wiosna	Kukiz'15*	PSL*	Niezdecydowani
	w procentach					
Taśmy dowodzą uczciwości Jarosława Kaczyńskiego	38	0	2	7	7	4
Taśmy pokazują, że Jarosław Kaczyński usiłuje uniknąć uregulowania należności wobec austriackiego biznesmena	3	49	32	9	28	14
Jarosław Kaczyński <i>de facto</i> podejmuje decyzje biznesowe, czego nie powinien robić	11	58	78	40	60	46
Prezes PiS ma prawo uczestniczyć w rozmowach, które dotyczą zabudowy działki należącej do spółki Srebrna jako członek rady nadzorczej Instytutu Lecha Kaczyńskiego – głównego udziałowca Srebrnej	32	4	3	25	10	3
Władze Warszawy celowo, ze względów politycznych, utrudniały spółce Srebrna budowę wieżowców	33	4	1	12	9	4
Kontrolowany przez państwo bank był gotów finansować budowę wieżowców, kierując się nie tyle względami ekonomicznymi, ile politycznymi	3	42	34	19	38	17
Taśmy pokazują, że PiS nadużywa władzy, aby budować swoje zaplecze finansowe	6	76	77	27	59	40
Niechętnie rządzącym media rozdmuchują całą sprawę, aby w wyborach odsunąć PiS od władzy	50	4	6	17	8	6
Trudno powiedzieć	17	7	4	19	3	32

* Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

TABELA 6

Odsetek wybierających:	Potencjalne elektoraty					
	PiS (wraz z SP i P)	PO	Wiosna	Kukiz'15*	PSL*	Niezdecydowani
przynajmniej jedno stwierdzenie korzystne dla PiS i jego lidera	77	10	12	39	22	15
przynajmniej jedno stwierdzenie krytyczne wobec PiS i jego lidera	18	92	95	56	90	61

* Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

Jeśli weźmiemy pod uwagę główne źródło informacji telewizyjnych, zauważymy, że przeciwstawnymi narracjami posługują się z jednej strony zadeklarowani widzowie TVP 1 i TVP Info, z drugiej – osoby wybierające TVN, TVN 24 i Polsat. W przeważającej mierze krytyczni w ocenie Jarosława Kaczyńskiego i PiS są ankietowani deklarujący, że żadna z wymienionych stacji nie stanowi dla nich głównego źródła codziennych informacji.

TABELA 7

Proszę wskazać dwa, trzy stwierdzenia, które najlepiej oddają Pana(i) opinię o całej sprawie	Która z wymienionych stacji telewizyjnych, który z programów, jest głównym źródłem Pana(i) codziennych informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie?*					
	„Fakty”, inne programy TVN (poza TVN 24)	TVN 24	„Wiadomości”, „Teleexpress” i inne programy telewizyjnej Jedynki (TVP 1)	TVP Info	„Wydarzenia” i inne programy Polsatu	Żadna z nich, nie oglądam televizji
	w procentach					
Taśmy dowodzą uczciwości Jarosława Kaczyńskiego	3	3	32	44	3	2
Taśmy pokazują, że Jarosław Kaczyński usiłuje uniknąć uregulowania należności wobec austriackiego biznesmena	40	36	8	4	18	14
Jarosław Kaczyński <i>de facto</i> podejmuje decyzje biznesowe, czego nie powinien robić	55	54	21	8	46	47
Prezes PiS ma prawo uczestniczyć w rozmowach, które dotyczą zabudowy działki należącej do spółki Srebrna jako członek rady nadzorczej Instytutu Lecha Kaczyńskiego – głównego udziałowca Srebrnej	8	6	21	38	13	15
Władze Warszawy celowo, ze względów politycznych, utrudniały spółce Srebrna budowę wieżowców	7	4	38	34	12	11
Kontrolowany przez państwo bank był gotów finansować budowę wieżowców, kierując się nie tyle względami ekonomicznymi, ile politycznymi	26	40	6	5	15	26
Taśmy pokazują, że PiS nadużywa władzy, aby budować swoje zaplecze finansowe	59	72	13	8	37	42
Niechętnie rządzącym media rozdmuchują całą sprawę, aby w wyborach odsunąć PiS od władzy	9	6	37	58	21	17
Trudno powiedzieć	10	9	18	14	18	22

* Pominięto osoby wskazujące na „Panoramę” i inne programy TVP 2 oraz na inne stacje telewizyjne lub niepotrafiące wskazać głównego źródła informacji ze względu na ich niewielką liczebność w próbie

TABELA 8

Odsetek wybierających:	Która z wymienionych stacji telewizyjnych, który z programów, jest głównym źródłem Pana(i) codziennych informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie?*					
	„Fakty”, inne programy TVN (poza TVN 24)	TVN 24	„Wiadomości”, „Teleexpress” i inne programy telewizyjnej Jedynki (TVP 1)	TVP Info	„Wydarzenia” i inne programy Polsatu	Żadna z nich, nie oglądam televizji
przynajmniej jedno stwierdzenie korzystne dla PiS i jego lidera	21	15	65	81	30	28
przynajmniej jedno stwierdzenie krytyczne wobec PiS i jego lidera	82	88	28	20	66	67

* Pominięto osoby wskazujące na „Panoramę” i inne programy TVP 2 oraz na inne stacje telewizyjne lub niepotrafiące wskazać głównego źródła informacji ze względu na ich niewielką liczebność w próbie



Prowadzenie przez Jarosława Kaczyńskiego rozmów z austriackim biznesmenem na temat budowy przez spółkę Srebrna dwóch wieżowców w Warszawie zostało raczej źle przyjęte przez opinię publiczną. Mimo krytyki, jaka spadła na prezesa PiS, w lutym poparcie społeczne dla rządzącej partii utrzymało się na dotychczasowym poziomie², a zaufanie do Jarosława Kaczyńskiego nie zmalało³. Wyniki badań po części tłumaczą, dlaczego tak się stało. Wyborcy PiS są w ograniczonym stopniu podatni na argumenty i narracje, jakimi w sprawie Srebrnej posługują się krytycy zachowania Jarosława Kaczyńskiego. Sami są skłonni widzieć publikację taśm przede wszystkim w kategoriach walki politycznej i uważać, że to niechętnie rządzącym media rozdmuchują całą sprawę, aby w wyborach odsunąć PiS od władzy.

Opracowała

Beata Roguska

² Zob. komunikat CBOS „Preferencje partyjne w lutym”, luty 2019 (oprac. K. Pankowski).

³ Zob. komunikat CBOS „Zaufanie do polityków w lutym”, luty 2019 (oprac. A. Cybulska).